



# Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Radnai Miklós  
Cím: Zenei életünk egy esztendeje  
Forrás: Szózat

Bp. 1921. 7. 7.  
(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás	
Tárgy	792
Hely	Operaház
Idő	"1921"
Személy	
Helyszám	

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi hazinyomda 1920

## Zenei életünk egy esztendeje

Irta: Radnai Miklós

Az elmúlt zenei évadban két ellentétes jelenség élt az embert gondolkodóba. Az egyik az Operaház kérdése, a másik a hangversenyek ügye. Amiótt a küzködés mindenfajta bénító gondja okozott szegénységet, emitt a túltengés fölösleges pazarlása okozott fölszines gazdagságot. Mindkét esetben a hazai zeneművészet károsodott, mert úgy az, mint ez veszedelme és megrontója az egészséges művészi életnek.

Nehéz anyagi helyzetünkben természetesnek tartjuk a takarékoság elvét még az Operaház ügyében is. Ennek azonban személyi és tárgyi része van. Szívesen elismerjük, hogy a személyzet több, mint amennyit az Operaház rendszeresen és kellőképpen foglalkoztatni tud. Ott helyénvaló, ha azokat, akik nem válnak be vagy nem föltétlenül szükségesekek, nem szerződtetik. Ezzel szemben a tárgyi résznél, ha valamit is nyújtani és dolgozni akar az Operaház, a mai viszonyoknak megfelelő arányban kell költenie a színháznak. Lehet szerényen, leleményesen, régiből újat alakítva, egyszóval takarékosan kiállítani valamit, de csak addig a fokig, hogy azt a díszletező és házi szabóműhelyek munkásain kívül más észre se vegye. Mert azon a címen, hogy nincs újdonságra pénz, nem valószínű, hogy akármelyik és akármilyen színház is meg tudná élni a régi darabokból. Az újdonság kettős érdeke, sőt hivatása minden színháznak: üzleti és művészi. A színház természetéből folyik, hogy e két érdek szinte egyet jelent, mert egyik a másik nélkül el sem képzelhető.

Az idei operaházi évadnak itt gyökerezik a hibája, innen van a szegénysége. Elmúlt az egész esztendő, anélkül, hogy egyetlen bemutatója lett volna a színháznak. Csak természetes, hogy ez a mi közönségünk újra és különleges élvezetekre berendezett várakozásait nem elégítette ki, de magasabb szempontokból sem művészi teljesítmény. Azok, akik nem szórakozásból járnak operába, nagyon nélkülözték a zeneirodalom legnagyobb szerzői alkotásait az Operaház műsorából és laggal fájlalták az újabb operák bemutatásának hiányát.

Külön lapra tartozik a magyar szerzők dolga. Ez a sokat vitatott, még többet hangoztatott kérdés, minden bizonytalansággal elsődrendű kötelesség az Operaházban, de kétségenfölül olyan bonyolult, hogy e beszámolóknak keretei között el sem intézhető.

Az évad végén külföldi vendégek közreműködésével Wagner-ciklust rendezett az Operaház. A német szövegért, a német vendégek miatt és magáért Wagner Ríchárd miatt is több helyen heves fölszóalások és kuruc támadások hangoztak el. Nyíltan be kell vallani azoknak, akik a ciklus rendezésének egy nagy, de talán kényszerű hibáján: a méregdrága helyváron túl tudták tenni magukat és bejutottak, hogy nagyon sok tanulságot vonhattak le az elsőrangú vendégművészek szerepléséből. Mostani elzártágunkban, ha már mi nem jutunk ki a nagy világba, örülünk, ha helyünkbe jönnek azok, akiket méltán ünnepelnek külföldön. Énekes, színész, rendező, karmester, muzsikás és műértő közönség egyaránt hasznát látta a ciklusnak. Ami pedig a német szót és Wagner Ríchárdot, a német zeneköltőt illeti, ő minden bi-

zonnal több a világnak, nem az, akit ilyen kicsinyes szempontokból szabad nézni, művei pedig, melyekben a szó és a hang szerves ölekezése először átadalmaskodik zengzetes nászban, az utolsó rostig és a csontok velejéig: német művészet.

Évközben három följuttatása volt az Operaháznak. Az egyik Szabados Béla „A bolond”, a másik Rékai Nándor „György barát” című operája, a harmadik Meyerbeer „Észak csillaga” volt.

Kerner István főzeneigazgató leköszönt az Operaház igazgatói állásáról és helyét az igazgatói székben Máder Rezsőnek adta át. Máderre hármaslik tehát a föladata, hogy az Operaház körül orvoslja a szegénységnek művészetbénító gondjait.

Mint már mondtam, mennél csendesebb mendedben folyt az Operaház idei éve, annál zajosabb volt a hangversenyélet. Napjában két—három—négy is lezajlott. Néha a korábbi hangversenynek közönsége még ki sem került a teremből, mikor a szorosan rákövetkezőé már ott szorongott a folyosókon.

Az ember azt hihetné, hogy a komoly zenének valamely csodálatos terjedése és hódítása okozta ezt az egymásra torló sok hangversenyt. Csak az, aki szem- és fültanuja volt e tobzódó zenélésnek, csak az lehet koronatanuja annak, hogy hiúság és csaló hiúság az egész.

Érdemes és művészi mértékkel mérhető hangverseny alig volt több köztünk, mint talán az egyharmada. Olyan kevés, hogy tíz újjunkon összeszámolhatjuk a művészeket, akiknek estét ünnepszámba vehetjük a szürke hétköznapiak tömegéből. Dohnányi Ernő, aki Beethoven valamennyi zongoraszonátájának előadásával hódolt a mester születésének százötvenedik évfordulóján al-

kalmából, a *filharmónikus társaság* estéi, a *Waldbauer*—*Kerpely*-vonósnegyes, kik Beethoven valamennyi vonósnegyesével vettek részt, bérleti hangversenyeiken kívül, a Beethoven-ünnepségeken, — övék az elsőség. Azonkívül *Telmányi Emil*, *Hubermann Bronislaw*, *Burmester Vilmos*, *Sauer Emil*, *Geyer Stefi*, a *Rosé*-vonósnegyes, *Koncz János*, néhány bécsi operaénekes, *Szántó Tivadar* és *Hoehn Alfréd*, a *Kresz*-házaspár nevét ragadjuk még hamarjában ki, mint akik kész és kiforrott művészettel hódítanak és gyönyörködtetnek.

Ami marad, az évnek október elsejétől június közepéig, az mind felületes, közepes, jobb esetben törekvő, rosszabb esetben tolakodó szereplési viszketeg. Jól mondta valaki az idén, hogy a pesti lányok és asszonyok vagy kalapot tanulnak varrni, vagy énekelnek. Hiszen jól és helyesen tesszik mind a kettőt, csak a kalap és az ének között tegyenek különbséget. A kalapot ők veszik és a maguk fejére teszik, az éneküket pedig ők árusítják és másnak füle bánja meg. Ez a sürgős, minden áron dobogóra vágó éneklés, hegedülés, zongorázás semmire se jó, mert nem több, mint a gyermek játékszere, a léggömb. Előtte, benne és mögötte levegő van, ha elmúlt, nem marad belőle semmi, csak a pukkanás kedves emléke. Nekik, a pukkanás helyett, a kivonult ismerősök udvarias és kötelességszerű tapsa. Költséges mulatság, úgy látszik azonban, a pestieknek bőven telik.

Nincs más reményünk, mint a határok sörompóinak megnyitása, mikor is kiváló hazai művészeink mellett újra a külföldi nagyok és híresek fogják régi helyüket elfoglalni. Annak, aki arra hivatott, akkor is fog hely és alkalom jutni szárnypróbálgatásra. A többiek pedig jobb, ha le-

szorulnak a hangversenydobogókról, mert sokkal többet érne, ha otthon muzsikálnának és társalognának igazán jó muzsikussal. Nekik is több és nagyobb nyereség lenne, de zenei kulturánk is nyerne vele, ha a közvetlenebb érintkezés, a jó házizene közelebb hozná a művészt és a közönséget.

A komoly muzsika mellett természetesen virágzott az operett és a kabaré. Ez a szánalmasan lezüllött műfaj, amit hajdanán szerényen operettnek neveztek kiváló szerzőik, ma már nem más, mint egy se-füle-se-farka történet, telisdedtele tüzdelve éktelen nyaktörő táncokkal. Hogy miért perdülnek táncrea, ki kivel táncol, szomorúak vagy vigak, az mind mellékes, a fontos csak az, hogy veszekedett pápua-mozdulatokkal, mint nálunk az eszelős ember, ketten vagy hárman-négyen egy szerre szórakoztassák a nagyérdemű közönséget. Nem is olyan régen még, ez az orfeum hölgyeinek és urainak szerepe volt, nem pedig egy operett színésznek. Az idejüknél bemutatók között, amiből őt-hat pesti színház vett tevékeny részt, egy sincs, amit a jövő számára mernénk elkönyvelni. Legnagyobb részét jól bevált kaptafára készült művek, melyek a megfejelésre se igen alkalmasak.

A könnyű muzsika, a hódító tánczene hatalmas terebélyes fája mellett bizony csak törpe cserje a komoly zene önzetlen bokra. Ha szomorú is, de ez az igazság, mert ebben tükröződik a pesti emberek lelki és művészi élete a legkifejezőbbben vissza.

Léha és üres ember a pesti, aki még a komoly művészetbe is bele mer kontárkodni, mert tudja, hogy ez a város a szemfényvesztők kiskirálysága. Hát teheti, mert néha még itt is nyer az — üzlet.